

12th Marathi Guide Chapter 11 आरशातील स्त्री Textbook Questions and Answers

कृती

1. अ. कृती करा.

प्रश्न 1.

आरशातील स्त्रीने
आरशाबाहेरील स्त्रीच्या
पूर्वीच्या स्थितीचे केलेले
वर्णन

AGS

उत्तर :

आरशातील स्त्रीने
आरशाबाहेरील
स्त्रीच्या पूर्वीच्या
स्थितीचे केलेले
वर्णन

पावसाचे तरंग ओंजळीत भरणारी
चैतन्यमयी बालिका.

सर्वच बहर लावणारी नवयौवना.

स्वप्नपंखांनी आभाळ झुल्यावर
झुलणारी ध्येयगंधा.

AGS

प्रश्न 2.

आरशातील स्त्रीने
आरशाबाहेरच्या स्त्रीला
अधिकारवाणीने केलेला उपदेश

AGS

उत्तर :

आरशातील स्त्रीने
आरशाबाहेरच्या
स्त्रीला
अधिकारवाणीने
केलेला उपदेश

डोळ्यांतले अश्रू शेजारच्या
तळ्यात सोड.

नुकतीच उमललेली शुभ्र कमळाची
प्रसन्न फुले हातात घेऊन ये.

AGS

आ. खालील शब्दसमहाू चा तां महाु ला कळलेला अर्थललहा.ां

प्रश्न 1. घनगदथ ससार ां -

..... उत्तर : घनगदथ ससार ां

- सांसाराचा पसारा. ससारात कां ां ठ

बडु ून जाणे.

प्रश्न 2. प्रेयस चादणे ां - उत्तर :

प्रेयस चादणे ां - चादण्यासारख्या मां लायमु
, लोभस, अलत लप्रयतम तारुण्यसलभ गोष्टी.ु

प्रश्न 3. प्राण हरवलेली पतळी ु - उत्तर : प्राण

हरवलेली पतळी ु - भावनाहीन, सांवेदनाशन्यू, कठोर
मनाची स्त्री. लनजीव मनाची स्त्री.

प्रश्न 4. फाटलेले हृदय

- उत्तर :

फाटलेले हृदय -

लवस्कटलेले वेदनामय

मन.

2. अ. वणथन करा.

प्रश्न 1.

आरशातील स्त्रीला आरशाबाहरे ील स्त्रीमधील

जाणवलेले बदल - उत्तर :

ती नखलशखान्त अबोल राहणारी लस्तप्रज्ञ राणी झाली आहे. ती मन मोकळे करून बोलत नाही. ओठ घट्ट लमटून ससारात लतने स्वतःला बां
डवु न घेतले आहे. ती पारू ांपररक स्त्रीत्वाला वरदान समजते. ती पवीू च्या लप्रयतम गोष्टी आठवत नाही. ती अलस्तत्वहीन प्राण
नसलेली कठोर पतळी झाली आहे.ेु गळ्यातला हृदका दाब ां न फाटलेले हृदय लशवत बसली आहे.ेू लतने मनातल्या असह्य वेदना
पदराखाली झाकू न घेतल्या आहेत.

प्रश्न 2.

आरशातील स्त्रीने आरशाबाहरील स्त्रीची

काढलेली समजतू - उत्तर :

अगणात र्ां बलेल्या प्रेयस चां दण्याला मनाची कवाडे उघडां ून आत घे. पवीसारखी मनमू क्त अल्लड हो. पर

ांपरेच्या ओझ्याखाली दब नको. तूुझे चैतन्यमय अलस्तत्व पुन्हा प्रसूालपत कर. पारांपररक स्त्रीत्वाचे जोखड झगारून ु टाक.

मनमोकळी हो. रडू नको. डोळ्यातले अश्रां शेजारच्या तळ्यात सोडू दे आलण त्यातील शभ्र कमळाची प्रसन्न फु ुले हातात घे. [आ. खालील](#)

[अर्ाथच्या कलवतेतील ओळी शोधन ललहाू](#)

प्रश्न 1.

बालपणातील तझा ु उत्साह आलण तझ्यातील

चैतन्य अवणथनीय होते.ु तारुण्यात

नवउमेदीने भरलेली, सवथत्र सहज सचारणारी अशी

तां होतीस.ू उत्तर :

पावसाचे तरांग ओजळीत भरणारी चैतन्यमयी बाललका अांगणात लदवे लावावेत तसे सवथच बहर लावणारी तां नवयौवनाू

प्रश्न 2. आता मात्र त स्वतःच स्वतःला सूसारात इतकां ां गतवां न घेतलू आहसां, की

पारांपररकपणे जगण्याच्या अट्टाहासात त लदवसरात्र कष्ट सोसतू आहसे . उत्तर : इतकी

कशी वेढून गेलीस या घनगदथ ससारात जळतेस मात्र अहोरात्र पारां ांपररकतेचे वरदान

समजनू [इ. जोड्या जळवा.ु](#)

प्रश्न 1.

‘अ’ गट	‘ब’ गट
1. अतरीचे सांदर पुां वथरू ांग	अ. मनात असलेले प्रचड दांु ख लपवन ठेवतेसू
2. आभाळ झल्यावर झु लणारीु	आ. परांपरेने चालत आलेल्या रीतींना वरदान समजन वागणारी.ू
3. देह तोडलेले फूल	इ. उच्च ध्येय बाळगण्याचे स्वप्न रांगवणारी
4. पारांपररकतेचे वरदान	ई. कोमेजलेले लकां वा ताजेपणा गेलेले फू ल
5. पदराखाली झाकतेस देहामधल्या असहय कळा	उ. मनातले सदां र भाव

उत्तर :

‘अ’ गट	‘ब’ गट
1. अतरीचे सांदर पुां वथरू ांग	उ. मनातले सदर भावां
2. आभाळ झल्यावर झु लणारीु	इ. उच्च ध्येय बाळगण्याचे स्वप्न रांगवणारी
3. देह तोडलेले फूल	ई. कोमेजलेले लकां वा ताजेपणा गेलेले फू ल
4. पारांपररकतेचे वरदान	आ. परांपरेने चालत आलेल्या रीतींना वरदान समजन वागणारी.ू
5. पदराखाली झाकतेस देहामधल्या असहय कळा	अ. मनात असलेले प्रचड दांु ख लपवन ठेवतेसू

3. खालील ओळींचा अर्थ ललहा.

प्रश्न अ.

माझेच रूप ल्यालेली, तरीही

मी नसलेली लकती

बदललीस ग तू

अतबाथहय!ां

उत्तर :

आरशातली स्त्री आरशाबाहरील स्त्रीला महणते त लन मी सारख्याच लदसतोय. तूू माझे रूप घेतले आहेस. तरीही त ‘मी’ नाही. तू आतू नबाहरुेून लकती बदलली आहेस! तझ्यातला बदल मानवत नाही.ु

प्रश्न आ.

स्वप्नाचे पां ख लावां न आभाळ झू ल्यावर

झु लु णारी त ध्येयगू धां लन आज

नखलशखात तां ... तू आहेस फक्त

लस्तप्रज्ञा राणी!ू उत्तर :

आरशातली स्त्री आरशाबाहरील स्त्रीची पूवथस्मती जागवताना महणते पृ वी तू स्वप्नाू ांचे पख लावांन आभाळभर झूल्यावर झु लत असायचीस. उ आभाळात भरारी मारणारी त ध्येय उराशी बाळगलीस. तू ध्येय ूगधाचां होतीस. ां आता मात्र त अू तबाथहय नखलशखान्त बदललीस. आता तां ू पवीसारखी अल्लड बाललकाू नवयौवना रालहली नाहीस. आता त अबोलू , लसूरलचत अशी लस्तप्रज्ञ राणी झालीस.

4. काव्यसौंदयथ.

प्रश्न 1.

अगणात र्ां बलेल्या तां
झ्या प्रेयस चा दुण्यालां दार
उघडून आत घेण्याचेही भान नाही ग
तला दु बागेतली ती अल्लड जाईही
पेंगळतेय तु झी वाट पाहु न पाहू
ून पण तू त मात्र झालीस
अलस्तत्वहीन प्राण हरवलेली पू तळी
, या ओळींतून सू लचत होणारा
अर्थ उलगडू ून दाखवा. उत्तर :

‘आरशातली स्त्री’ या कलवतेमध्ये कवलयत्री लहरा बनसोडे यानी आरशाबाहरों च्या स्त्रीची पवथस्मू ती जागृ तृ करून
लतच्या आताच्या अलस्तत्वातील वेदना प्रत्ययकारी शब्दात मांडली आहे.ां

आरशाबाहरील स्त्रीची पवीची अलस्मता जागृ त करताना आरशातील स्त्री म्हणते ृ - त अू तबाथहय बदलली आहसों . पवी तू सवथत्र
बहर पेरणारी नवयौवना होतीस. आता तू सू सारात गढां ून मकू -अबोल होऊन सवथ सहन करीत आहसे. तझ्या अु गणात तां
झ्या अलतलप्रय चा दु दण्यासारख्या मां लायमु , मग्ध आठवणी लतष्ठत बसल्या आहते. दार उघडून त्यांना मनात कवटाळून घेण्याचे
भानही तला उरलेले नाही.ु

पवी तू बागेत अल्लडपणे बागडायचीस. त्या वेळी तू झ्यासोबत असलेली जाई आता तु झी वाट बघु न बघू न ू पेंगळलीय. पण तु अू तबाथहय
बदलली आहसों . त तू झ्यातील स्त्रीत्वाच्या स्वाभालवक भावना मनात दडपु न ू अलस्तत्वहीन आत्मा हरवलली कठोर पुतळी झाली आहसे.

‘वाट पाहणारे प्रेयस चादणेां , ‘पेंगळलेली अल्लड जु ई’ या प्रलतमाु तां न कवलयत्रीनी गतकाळातील स्त्रीच्या मनातील भाव प्रू
त्ययकारीरीत्या माडले आहतां . त्या लवरोधात ‘अलस्तत्वहीन प्राण हरवलेली ‘पतळी’ या ु प्रलतमेतन आताच्या स्त्रीची भू कवेदना
प्रकर्ाथने दाखवली आहे.ू

5. रसग्रहण.

प्रस्तुत कलवतेतील खालील पद्यपुक्तींचे रसग्रहण करा.ां

प्रश्न 1.

लतचे ह ेबोलणे ऐकताच मी
स्वतःच लहदकळतेयां आलण
अशातच, ती मला गोंजारीत, जवळ
घेत अलधकारवाणीने म्हणाली –

‘रडू नकोस खळे, उठ! आलण डोळ्यातले ह ेआसू
सोडून दे शेजारच्या तळ्यात लन
घेऊन ये हातात नकतीच
उमललेली शु भ्र कमळाची
प्रसन्न फु ुले’ उत्तर :

आशयसौंदर्यथ : ‘आरशातली स्त्री या कलवतेमध्ये कवलयत्री लहरा बनसोडे यांनी लबब आलण प्रलतलबां बाच्या सां वादातां न स्त्रीचे
लनमथळ गतजीवन व आताचे सू सारात जखडलेल्या स्त्रीचे वेदनामय जीवन यां ची तां ुलना के ली आहे.े यातील आरशातली स्त्री
आरशाबाहरेच्या स्त्रीची उमेद जागत कशी करते , त्याचे यर्ार्थ वणथन उपरोक्त ओळींमध्ये के ले आहे.े

काव्यसौंदर्यथ : आरशातील स्त्री आरशाबाहरील स्त्रीच्या पवाथयू ष्यातल्या चाु गल्यां स्मती जागवते व सदयः पररलस्तीतील लतच्या पारु
ांपररक ओझ्याखाली दबलेल्या व्यलक्तमत्वाचे लवदारक लचत्र लतच्यासमोर धरले. लतचे बोलणे ऐकू न आरशाबाहरील स्त्री मनातन
गलबलते. स्वतःतच लहदकळते. त्यां पररलस्तीत आरशातील स्त्री लतला मायेने कु रवाळत धीराचे शब्द देताना अलधकाराने म्हणते – त रडू
ूनकोस.

ऊठ, तझी उमेद जागव. तुझे अश्रु तळ्याच्या पाण्यात सोडून दे आलण त्याच पाण्यामध्ये नकतीच उमललेली शुभ्र, ताजी, प्रसन्न कमळ-फुले हातात घे. या बोलण्यातून आरशातील स्त्री लतला खबीरपणे उभी राहायला ां सागते. सवथ जोखडातां न मूक्त होऊन चांगले स्वाभाविक जीवन जगण्याची व स्त्रीत्व लटकवां न ठेवण्याची लशकवण देते. खरे महणजे लतला स्वतःलाच स्वतःच्या अलस्तत्वाची जाणीव झाली आहे, असे कवलयत्रीला महणायचे आहे.

भालर्क वैलशष्ट्ये : या कलवतेत मौलिक लवचार सागण्यासाठी कवलयत्रींनी मां क्तच्छांदां याचे (मां क्त शैलीचे) माध्यम वापरले आहे. त्यामळे मनातले खरे भाव सहजपणे व्यक्त होण्यास सुलभ जाते. लवधानात्मक व सवादात्मक ां शब्दरचनेमळे कलवता ओघवती व आवाहक झाली आहे. जोखडात जखडलेली व परंपरेच्या चकीच्या ओझ्याखाली दबलेल्या स्त्रीची दोन मने यार्थ रेखाटली आहेत. उपरोक्त ओळीतील 'डोळ्यातले आस तळ्यात लवसलजथत करणे' व 'उमललेली शभ्र प्रसन्न फुले धारण करणे' या वेगळ्या व प्रत्ययकारी प्रलतमातां न स्त्रीच्या मनातील भाव सार्थपणे प्रकट झाला आहे. लबबां-प्रलतलबब योजनेमां ळे सगुळ्या कलवतेला नाट्यमयता प्राप्त झाली आहे.

6. अलभव्यक्ती.

प्रश्न 1.

‘आरशातील स्त्रीने आरशाबाहेरील स्त्रीशी केलेला सवाद हा स्वतःशीच केलेला सार्थ सवाद आहे’ ां, हे लवधान स्पष्ट करा. उत्तर :

स्वतःचे स्वाभाविक अलस्तत्व लमटवून स्वतःला सारसार गाढून घेतलेली स्त्री जेव्हा आरशासमोर एकदा उभी राहते, तेव्हा लतला लतचे प्रलतलबब लदसते. ते प्रलतलबबां महणजेच लतचे ां तमथन आहे. हे ां तमथन लतला ां गतस्मतीची जाणीव करून देते व लतच्यातील वेदनामय बदल सागते. आरशाबाहेरील स्त्री पांवी अल्लडू, अवखळ बाललका होती, चैतन्यमय नवतरुणी होती. मनासारखे सहज वागणारी होती. आता लतच्यात आमलाग्र बदल झाला. परंपरेचे जोखड घेऊन लतने आपले नैसर्गिक अलस्तत्व ससाराच्या ओझ्याखाली दडपांन टाकले.

लतच्यामधील स्त्रीत्वाची अस्सल जाणीव नाहीशी झाली. महणून आरशातील स्त्री लतला धीर देऊन लतचा आत्मलवश्वास जागवते. अश्रु तळ्याच्या पाण्यात सोड असे महणून नवचैतन्याचे, आधुनिक लढवय्या स्त्रीचे प्रतीक असलेले शभ्र, प्रसन्न कमळ हातात घे, असे आवाहन करते. स्त्रीच्या सत्त्वाची जाणीव करून देते. खरे महणजे, ही आरशातील स्त्री महणजे तीच आहे. लतचेच ते रूप आहे. लतचे ते अतमथन आहे. महणून हा स्वतःशी स्वतः केलेला मक्त व सार्थ सुवाद आहे. उपक्रम :

‘स्त्री’लवर्थक पाच कलवताचे सां कलन करा. त्यां

चे वगाथत लयीत वाचन करा. ां तोंडी परीक्षा.

‘आरशातील स्त्री’ या कलवतेचे प्रकट वाचन करा.

Marathi Yuvakbharati 12th Digest Chapter 11 आरशातील स्त्री Additional Important Questions and Answers

(काव्यसौंदर्य /

अलभव्यक्ती) पढील

ओळींचा अर्थ ललहाः

प्रश्न 1.

माझेच रूप ल्यालेली, तरीही मी

नसलेली लकती बदललीस ग तू

अतबाथहय...।ां

स्वप्नाचे पां ख लावां न आभाळ झू ल्यावर

झु लणारी तु ध्येयगू धां लन आज

नखलशखात तां ... तू आहेस फक्त

लस्तप्रज्ञा राणी!ू उत्तर :

आरशातली स्त्री आरशाबाहरे ील स्त्रीला म्हणते -त लन मी सारख्याच लदसतोय. तू माझे रूप घेतले आहेस. तरीही तू 'मी' नाही. त आतू नबाहेरून लकती बदलली आहेस! तूझ्यातला बदल मानवत नाही.ु

आरशातली स्त्री आरशाबाहरील स्त्रीची पवथस्मती जागवताना म्हणते ृ - पवी तू स्वप्नाू चे पां ख लावांन आभाळभर झू ल्यावर झु लत असायचीस. आभाळात भरारी मारणारी तु ध्येये उराशी बाळगलीस. तू ध्येयगू धाच होतीं स. आता मात्र त अू तबाथहय नखलशखान्त बदललीस. आता तां ू पवीसारखी अल्लड बाललकाू नवयौवना रालहली नाहीस. आता त अबोलू , लसूरलचत अशी लस्तप्रज्ञ राणी झालीस.

अगणात र्ाां बलेल्या तां
झ्या प्रेयस चाु दण्यालां दार
उघडून आत घेण्याचेही भान नाही ग
तलाु बागेतली ती अल्लड जाईही
पेंगळतेय तु झी वाट पाहु न पाहू
ून पण तू त मात्र झालीस
अलस्तत्वहीन प्राण हरवलेली पू तळीु
, या ओळींतन सू लचत होणारा
अर्थ उलगडू ून दाखवा. उत्तर :

‘आरशातली स्त्री’ या कलवतेमध्ये कवलयत्री लहरा बनसोडे यानी आरशाबाहरीं च्या स्त्रीची पवथस्मू ती जागृ त करून लतच्या आताच्या ृ अलस्तत्वातील वेदना प्रत्ययकारी शब्दात मां डली आहे.ां

आरशाबाहरील स्त्रीची पवीची अलस्मता जागू त करताना आरशातील स्त्री म्हणते ृ - त अू तबाथहय बदलली आहेस. पां वी तू सवथत्र बहर पेरणारी नवयौवना होतीसू , आता त सू सारात गढां ून मकू -अबोल होऊन सवथ सहन करीत आहेस. तझ्याु अगणात तां झ्या अलतलप्रय चाु दण्यासारख्या मां लायमु , मग्ध आठवणी लतष्ठत बसल्या आहेत. दार उघडून त्यांना मनात कवटाळून घेण्याचे भानही तला उरलेले नाही.ु

पवी तू बागेत अल्लडपणे बागडायचीसू , त्या वेळी तझ्यासोबत असलेली जाई आता तु झी वाट बघु न बघू न पेंगूळलीय. पण तुू अ तां बाथहय बदलली आहेस. त तू ुझ्यातील स्त्रीत्वाच्या स्वाभालवक भावना मनात दडप न ू अलस्तत्वहीन आत्मा हरवलली कठोर पुतळी झाली आहेस.

‘वाट पाहणारे प्रेयस चादणे’ां , ‘पेंगळलेली अल्लड जु ई’ या प्रलतमाु तां न कवलयत्रीनी गतकाळातील स्त्रीच्या मनातील भाव प्रत्ययकारीरीत्या माू डलों आहेत. त्या लवरोधात ‘अलस्तत्वहीन प्राण हरवलेली ‘पतळी’ या ु प्रलतमेतन आताच्या स्त्रीची भू कवेदना प्रकर्ाथने दाखवली आहे.ू

प्रश्न 2.

‘आरशातील स्त्रीने आरशाबाहरील स्त्रीशी के लेला सवाद हां स्वतःशी के लेला सार्थ

सवाद आहों ,’ ह े लवधान स्पष्ट करा.

– उत्तर :

स्वतःचे स्वाभालवक अलस्तत्व लमटवन स्वतःला सू ांसारात गाढून घेतलेली स्त्री जेव्हा आरशासमोर एकदा उभी राहते, तेव्हा लतला लतचे प्रलतलबब लदसते. ते प्रलतलबां ब महणजेच लतचे अां तमथन आहे. हे अां तमथन लतला ां गतस्मतीची जाणीव करून देते व लतच्यातील वेदनामय बदल साृ गते. आरशाबाहेरील स्त्री पां वी अल्लडू , अवखळ बाललका होती, चैतन्यमय नवतरुणी होती. मनासारखे सहज वागणारी होती. आता लतच्यात आमलाग्र ू बदल झाला, परांपरेचे जोखड घेऊन लतन ेआपले नैसलगतक अलस्तत्व ससाराच्या ओझ्याखाली दडपां न टाकले. लतच्यामधील स्त्रीत्वाची अस्सल जाणीव नाहीशी झाूली.

महणन आरशातील स्त्री लतला धीर देऊन लतचा आत्मलवश्वास जागवते. अश्रू तळ्याच्या पाण्यात सोड असे महणन नवचैतन्याचे , आधलनक लढवय्या स्त्रीचे प्रतीक असलेले शु भु , प्रसन्न कमळ हातात घे, असे आवाहन करते. स्त्रीच्या सत्त्वाची जाणीव करून देते. खरे महणजे, ही आरशातील स्त्री महणजे तीच आहे. े लतचेच ते रूप आहे. लतचे ते अतमथन आहे. ेां महणन हा स्वतःशी स्वतः के लेलाू मक्त व सार्थ सुवाद आहे.ां

व्याकरण

वाक्यप्रकार :

आशयावरून पढील वाक्याुचे प्रकार ओळखा :ां

प्रश्न 1.

1. लकती बदललीस त अू तबाथय! ां → []
2. आरशात पाहून डोळे भरून आले. → []
3. त बोलत का नाहीसू ? → []

उत्तर :

1. उद्गारार्ी वाक्य
2. लवधानार्ी वाक्य
3. प्रश्नार्ी वाक्य लक्रयापदाच्या रूपां वरून वाक्यप्रकार ओळखा :ां

प्रश्न 1.

1. अगणातील चाां दण्याला आत घ्यावे. ां → []
2. त रडू ूनकोस. → []
3. जर आत्मलवश्वास असेल, तर जीवन समद्ध होईल. ृ → []
4. डोळ्यातले आसां ूतळ्यात सोडून दे. → []

उत्तर :

1. लवध्यर्ी वाक्य
2. आजार्ी वाक्य
3. सांके तार्ी वाक्य
4. आशार्ी वाक्य

वाक्यरूपांतर :ां कां

सातील सचनेप्रमाणे

वाक्यरूपा् तर करा

:ां

प्रश्न 1.

- 1. त रड् ूनकोस. (होकारार्ी करा.)
- 2. पावसाचे तरांग ओजळीत घों , (लवधानार्ी करा.)
- 3. अगणात लदवे लावावेत. (आज्ञार्ी करा.)ां
- 4. शभ्र कमळाची फु ुले आण. (प्रश्नार्ी करा.)

उत्तर :

- 1. त हसत राहा.्
- 2. पावसाचे तरांग ओजळीत घेतले पालहजेत.ां
- 3. अगणात लदवे लाव.ां
- 4. शभ्र कमळाची फु ुले आणशील का?

समास :

प्रश्न 1.

पढील सामालसक शब्दाुचा लवग्रह करा व समास ओळखा :ां

सामालसक शब्द	लवग्रह	समास
1. नवयौवना		
2. ध्येयगगां		
3. पवथरु ांग		
4. अलस्तत्वहीन		

उत्तर:

सामालसक शब्द	लवग्रह	समास
1. नवयौवना	नवीन अशी तरुणी	कमथधारय समास
2. ध्येयगगां	ध्येयाची गगां	लवभक्ती तत्परु समासु
3. पवथरु ांग	पवीचा रु ांग	लवभक्ती तत्परु समासु
4. अलस्तत्वहीन	अलस्तत्वाने हीन	लवभक्ती तत्परु समासु

प्रयोग :

प्रयोग ओळखा :

प्रश्न 1.

1. आरशातल्या स्त्रीने मला लवचारले. → []
2. तळ्यात कमळे फुलली. → []
3. स्त्रीने आरसा पालहला. → []

उत्तर :

1. भावे प्रयोग
2. कतथरी प्रयोग
3. कमथणी प्रयोग

अलकार : ां पढील

लक्षणां वरून अलां

कार ओळखा : ां

प्रश्न 1.

1. जेव्हा उपमेयाला उपमेयाचीच उपमा देतात.
2. जेव्हा उपमेय हचे उपमान आहे असे सालगतले जाते. ां उत्तर :

1. अनन्वय

अलकारां

2. अपन्हती अल

कारां

आरशातली स्त्री Summary in Marathi

कलवतेचा भावार्थ : ससारात पां णथ बू डालेली स्त्री एकदा सहज आरशात पाहते. आरशात लतला पु वीचे मन

लतच्याच रूपात लदसते. त्या वेळच्या सू वादाचे आत्मीय ां लचत्र कवलयत्रीने रेखाटले आहे.

ससारात गां तलेल्या स्त्रीने एकदा सहज आरशात पालहले आलण लतच्या डोळ्यांुां त अब्रां उभे रालहले. आरशात लतचेच प्रू लतलबब होते. त्या आरशातल्या स्त्रीने लतला लवचारले ां – ‘तच तीच आहेसू, लजला माझेच रूप लाभले आहे. े तरीही त मी नाहीयेस. तू ूतर आतनू -बाहरूेन पणथत: बदलली आहेतू. त पू वीची ‘ती’ रालहली नाहीस. पू ूवी त मनातून कशी होतीस ते सा ूांग ूू ऐक. मी तला साु गते तां कशी होतीस तू , तझी पु ूवथस्म ती मी जागृत करते.ृ

त पावसाच्या लाटा ओू जळीत भरून घेणारी चैतन्याने भरलेली अल्लड बाललका होतीस. अां गणात लदवे उजळावेत तशी सवथ फां ुलाचे बहर सवथत्र लांवणारी त बहारदार मू ग्ध नवतरुणी होतीसु , स्वप्नाचे पां ख . लावां न ू गगनझल्यावर झु लणारी तु ध्येय साध्य ू करणारी गलधनी होतीस आलण आजलमतीलां , या वतथमानात त अलतशय लसूरलचत अशी सा ू साररक राणी झाली आहेसो . तड्यातला अल्लडपणाु , मग्धताु , ध्येयलनष्ठा लोप पावली आहे.े

आज त मला आरशात भेटलीस तरी मनमोकळे बोलत नाहीस. डहाळीवरून जसे खसकन एका झटक्यात देठापासून फूल तोडून घ्यावे, तसे तझे ओठ मलानु , लनपलचत, लपळवटलेले आहेत. त ओठातून नतू झी वेदना ु सागत नाहीस. मनातच कां ु ढत चालली आहेस. ससाराच्या घनदाट पसाऱ्यात स्वतः जायबां दी झाली आहेसों. लदवसरात्र त आतल्याआत मनाला जाळत ठेवले आहे. परांपरेचे बधन हचों वरदान आहे, अशी त स्वतःची ू समजत करून घेतली ू आहेस. मन मारून ससारात जगते आहेस.ां

तझ्या दाराबाहेरु अगणात तां झ्या गतकाळाच्या अलतलप्रय आठवणीचे चा ु दणे ्रां बलेले आहे. त्या लप्रय गोष्टींना मनाचे दार उघडां ून आत घेण्याची जाणीव तुला होत नाही. मनाच्या दाराची कवाडे त मू द्दामहु ून घट्ट लावन ू घेतली आहेस. ज्या बागेत तू आनदाने बागडली होतीसां , त्या बागेतली तझी आवडती जु ई तु झी वाट पाहु न कू ून पेंगळते आहे.े ु पण तझी जीव नसलेली कठोर लसूर पु तळी झाली आहे.े ु तझे मन दगडासारखे घट्ट झाले आहे.े तझे अलस्तत्व हरवले आहे.े ु

असे तझे अलस्तत्वहीन व्यलक्तमत्त्व पाहु ून माझे काळीज वेदनेने आक्रां दते. रात्रीच्या एकात प्रहरी तां गळ्याशी आलेला हू दका दाब ां ून त झे लठकलठकाणी उसवलेले , फाटलेले मन समजतीने लशवत बसतेसु , तनामनाला सहन न होणाऱ्या वदेना त पदराने झाकतेस. लन बळेबळेच हसतमु खाने सवथत्र वावरतेस. ु

आरशातल्या स्त्रीचे (बाईच्या दसऱ्या मनाचे) बोल ऐकु ून आरशात बघणाऱ्या स्त्रीचे मन हलेंवन गेले. स्वतःच्या अलस्तत्वाचे भान येऊ लागले ; तेव्हा त्या लस्तीत आरशातली स्त्री लतला गोंजारीत, मायेने जवळ घेऊन कु रवाळीत हक्काच्या वाणीने म्हणाली – ‘अशी उन्मळून रडू नकोस. सावर स्वतःला. ऊठ. डोळ्यातले अश्रां शेजारच्या तलावात सोडू ू दे. दःखाला ु , वेदनेला, अजूनपर्यंत भोगलेल्या भोगवट्याला लतलाजली दे. ां लवश्वासाने व उमेदीने पढचे आयु ष्य स्त्रीसत्वाने जग. जा त्या तळ्यात नु कतीच उमललेली कमळाची शु भ्रतमु , ताजी टवटवीत फुले हातात घेऊन ये. नवलवचाराच्या कमळाकडां ून भलवण्याच्या जगण्याची प्रेरणा घे. नव्या लजदीने व खबीरपणे स्त्रीचे स्वाभालवक आयां ष्य जग. परु ांपरेचे ह ेजोखड झगारून टाक. ु

शब्दा

र्थ :

1. ल्यालेली – अलगकारलेलीं , घेतलेली.
2. अतबाथहय ां – आतनबाहुरूे ून न.
3. अतर ां – मन.
4. पवथरू ांग – गतस्मती. ृ
5. तरांग – लाटा.
6. बहर – फुलोरा.
7. नवयौवना – नवतरुणी.
8. ध्येयगधा ां – ध्येयाने प्रेरित व गलधत झालेली.ां
9. नखलशखान्त – पावलापासां ून डोक्याच्या के सापयंत.
10. लस्तप्रज्ञा – लसूर बद्धीची. ु
11. देह – अगां , शरीर.
12. घनगदथ – घनदाट.
13. अहोरात्र – रात्रलदवस.ां
14. पारांपररक्ता – पवीपासून आचरणात आलेली जीवनमूल्ये. ू
15. वरदान – कृपा, आशीवाथद
16. प्रेयस – अलतशय लप्रय.
17. भान – जाणीव.
18. अल्लड – खेळकर.
19. पेंगळणे ु – झोपेची झापड असणे.

AllGuideSite :

Digvijay

Arjun

20. अलस्तत्वहीन – अलस्तत्व नसलेली.
21. पतळी ु – लसूर, लशल्य.
22. हबरणे ां – गलहवरणे.
23. कां ठ – गळा.
24. हदका ां – रडण्याचा आवाज.
25. असहय – सहन न होणाऱ्या (कळा).
26. लहदकळणे ां – पाणी हलणे.
27. अलधकारवाणी – हक्काने बोलणे.
28. खळे ु – वेडे.
29. आस ू – अश्रू.
30. शभ्र ु – पाढरीस्वच्छ.ां
31. प्रसन्न – टवटवीत.
32. गोंजारणे – कु रवाळणे.

वाक्प्रचार व

त्याचे अर्थ ां

1. डोळे भरून येणे – गलबलून डोळ्यात अश्रां येणे .
2. मन उलगडणे – मनातील भावना मोकळ्या करणे. 3. भान नसणे – जाणीव नसणे, गग होणे.ुां
4. काळीज हबरणे ां – मन गलबलणे.
5. फाटलेले हृदय लशवणे – लवखरलेल्या भावना एकत्र करणे.ु